

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Sildemågen yngler nu ved ferskvand i indlandet

Sildemågen er i foråret 2011 for første gang konstateret ynglende ved ferskvand i indlandet i Danmark. Den marine måge breder sig tilsyneladende både fra kolonierne i Vadehavet og Kattegat, og den ses i stigende omfang inde i landet

Engang var det udelukkende ud i det blå med sildemågen, for den var havets måge. Nu er det også ud i det grønne med den traditionelt set marine måge. Sildemågen fouragerer nemlig i stigende grad på dyrkede marker langt inde i landet fjernt fra havet.

Sildemågen yngler idag i de fleste landsdele, og den ventes at brede sig yderligere de kommende år. Sprogø i Storebælt huser en af de ti største danske kolonier. Foto: Lars Hansen

Efter at der de to foregående somre har været mistanke om, at sildemågen kunne yngle i en sølvmågekoloni i grusgrave nær Rødekro i Sønderjylland, kunne ornitologerne Jesper Tofft og Lars Hansen i foråret 2011 konstatere 4-5 par, og der blev set æg og unger. Det er første gang, at sildemågen med sikkerhed er fundet ynglende ved ferskvand i Danmark.

Sildemågerne yngler på en ø i grusgravene, hvor grundvandstanden er så høj, at gravningen har skabt en lang række søer. De elegante sildemåger har slået sig ned i en koloni på cirka 130 par sølvmåger, der udgør Danmarks formentlig største indlandskoloni af denne art, siger Jesper Tofft.

Ynglefundene af flere par sildemåger i det sønderjyske kulturlandskab er de første kendte danske fra en indlandslokalitet. Fundene falder i naturlig forlængelse af de senere års tendens til et stigende antal fouragerende sildemåger på dyrkede marker inde i landet.

Sildemågen blev første gang konstateret som dansk ynglefugl i 1925. I 1940'erne og 50'erne gik bestanden frem til cirka 1.500 par, hvorpå den faldt en smule igen. Men siden begyndelsen af 1990'erne er antallet af ynglende sildemåger vokset til rundt regnet 5.000 par. Foto: Jan Skriver

Midt i maj kørte jeg i bil tværs over Sønderjylland parallelt med den dansk-tyske grænse, og her talte jeg under min kørsel mindst 350 sildemåger tæt på landevejen. Mågerne stod i mindre flokke og var jævnt fordelt på ruten. Der må have været tusinder af sildemåger i indlandet den dag.

De sønderjyske sildemåger har formentlig tilknytning til de voksende kolonier i Vadehavet som for eksempel kolonien på den tyske ø Amrum, hvor der yngler flere tusinde par sildemåger, og danske Langli i Ho Bugt med over 1.000 par. Man kan forestille sig, at sildemåger fra øerne i Vadehavet i disse år er ved at sprede sig og rykke ind i landskabet for at finde nye ynglepladser eller for at finde føde, fordi der måske er ved at være alt optaget i kystens natur, siger Jesper Tofft.

Hvor sildemågen for få årtier siden udelukkende levede af fisk, som den ofte fangede langt til havs, eller snuppede i kølvandet af spildet fra industrifiskeriet, har flere og flere fugle i den voksende danske bestand slået sig på føde i landbrugslandet.

Sildemågerne i det dyrkede sønderjyske landskab befinder sig i det tidlige forår primært på nyspirede kornmarker, mens de lidt senere tyer til majsmarker for senere igen at søge føde på forsommerens nyslåede græsarealer. Jeg vil tro, at sildemågerne gør sig til gode med orme, snegle og insekter, som de finder på marker med kort vegetation, siger Jesper Tofft.

Også i Himmerland kan det ses, at havets måge i stigende grad er konverteret til indlandsmåge de senere år. Fra midt i marts til september kan man mange steder i landsdelen opleve sildemåger på kornarealer eller marker med høslæt.

Og hvis man løber over en af de efterhånden sjældne pløjninger om foråret, vil man kunne se sildemåger efter ploven i selskab med hættemåger og stormmåger. Kølvandet fra fiskekuttere er for disse sildemåger skiftet ud med plovfurer.

Himmerlands indlandssildemåger stammer formentlig fra den voksende bestand på flere af Limfjordens holme.

På Fyn kommer det stigende antal sildemåger, som bliver set søge føde mange steder i de centrale dele af øen, sandsynligvis fra kolonierne i Storebælt, Odense Fjord og på Nordfyn.

I denne ynglesæson er det iagttaget, at sildemågerne i Danmarks største koloni på Langli i Ho Bugt i Vadehavet nord for Esbjerg i perioder har ernæret sig i landbrugslandet. I et stort antal gylp fra sildemågerne på Langli er der udelukkende fundet rester af biller som for eksempel klitoldenborrer og regnorme, og altså ingen rester fra fisk. Mange af sildemågerne havde ædt flere hundrede oldenborrer.

Det er ikke kun i Danmark, at sildemågen er i fremgang. Arten ekspanderer i alle landene omkring Nordsøen, og der er flere eksempler på sildemåger, der yngler langt fra havet.

I Norge har det længe været et kendt fænomen, at sildemåger kan yngle ved søer i indlandet, hvor de søger føde på landbrugets marker. Det lader til, at sildemågen i Danmark de seneste årtier er trådt over en tærskel og har opdaget helt nye fødekilder, hvilket generelt har givet arten et større spillerum i landskabet sammenlignet med tidligere.

Det er i stil med den ændring i adfærd og fødesøgningsmønstre, som vi har set hos flere arter af gæs, blandt andet bramgås og den lysbugede knortegås, der nu om dage også søger føde på dyrkede marker. Det var ukendt for få årtier siden, siger Thomas Bregnballe, der er biolog og seniorforsker hos Danmarks Miljøundersøgelser (DMU), Aarhus Universitet, hvor han blandt andet samler trådene i optællingerne af kolonirugende danske kystfugle.

I løbet af sensommeren forlader sildemågerne deres ynglekolonier og trækker ud til kysterne, inden trækket mod tropene. Her er en ung sildemåge i august ved at være flyveklar. Foto: Jan Skriver

Danmarks bestand af ynglende sildemåger er cirka fordoblet siden 1990'erne, så der i dag yngler mindst 5.000 par af racen *Larus fuscus intermedius*.

Den britiske race *Larus fuscus graellsii* yngler ikke med sikkerhed i Danmark, og Østersøens sorttryggede sildemågerace *Larus fuscus fuscus*, den baltiske sildemåge, er stærkt på retur på sine danske ynglepladser på Ertholmene og Bornholm. På grund af giftstoffet DDT, som mågerne får i sig i deres vinterkvarterer i Østafrika, dør mange af de baltiske sildemågers unger, og racen frygtes at uddø som dansk ynglefugl.

Men fra kolonierne i Kattegat og Vadehavsregionen har sildemågen bredt sig, så den i disse år yngler i de fleste danske landsdele.

Det overordnede mønster er, at sildemågen i sin danske udbredelse bevæger sig vestpå fra Kattegat-regionen, mens andre formentlig indfinder sig sydfra via Vadehavets store kolonier og etablerer sig i Sønderjylland og formentlig vil rykke videre nordpå de næste år.

Flere af de store Kattegat-kolonier er i tilbagegang, muligvis på grund af en forringet ynglesucces, der kan skyldes cændret fødeudbud og øget prædation. I nogle af Kattegat-kolonierne har sildemågerne fået selskab af et stigende antal svartbager, og det er en ulempe for de mindre sildemåger, siger Thomas Bregnballe.

For eksempel har Kjeld T. Pedersen fra Zoologisk Museum, Københavns Universitet, konstateret, at der på Hirsholmene er svartbage, som tager mange æg og unger af sildemåger. Ja, svartbagene kan sågar dræbe voksne fugle.

Sildemågen er en yderst mobil art, der sagtens kan skifte ynglelokalitet fra år til år tværs over Nordsøen.

Ringmærkning har afsløret, at norske sildemåger kan flytte til Holland for at yngle. Og på Hirsholmene har Kjeld T. Pedersen fundet en død ringmærket engelsk sildemåge. I det hele taget er sildemågens evne til at flyve langt på kort tid nok en del af forklaringen på, at arten er i stand til at brede sig til helt nye ynglesteder, der altså også kan ligge langt inde i landet, bare områderne er fri for rovdyr som ræve og mink.

Helt nye hollandske undersøgelser viser, at sildemåger kan flyve op til 170 kilometer fra deres redepladser for at skaffe føde til ungerne, dog nøjes mågerne i gennemsnit med at tage på 20-35 kilometer lange fourageringstogter. Denne store mobilitet giver mågerne et forholdsvis stort spillerum i deres valg af redested, siger Thomas Bregnballe.

Dato:
01. 07. 2011

Skrevet af:
Jan Skriver

Fotos af:
Jan Skriver
Lars Hansen

Emner:
DANSKE YNGLEFUGLE

Tags:
MÅGER, SILDEMÅGE, YNGLEFUGLE

Kilder

Fakta om sildemåge